

Kleurkeur: biodiversiteit in bermen

De Vlinderstichting en Stichting Groenkeur hebben Kleurkeur ontwikkeld dat staat voor goed maai-beheer van bermen en andere groenstroken.

Dankzij Kleurkeur kunnen opdrachtgevers en aannemers zich voorbereiden op een nieuwe standaard voor insectvriendelijk bermbeheer. Beter bermbeheer zorgt voor meer bloemen, en een grotere overlevingskans van insecten als vlinders en bijen.

Klepelen (het verhakselen en laten liggen van de vegetatie) is slecht voor de biodiversiteit en niet toegestaan binnen Kleurkeur.

Door bermen op de juiste manier te beheren, komen er meer bloeiende bloemen en krijgen insecten zoals vlinders en bijen meer kans om te overleven.

Vlindertje. FOTO ELLA TILGENKAMP

Herman Bleeker: „De mens wil moeder natuur dwingen, maar dat gaat niet gebeuren.”

De kringlooptandbouw bestaat al

Achtergrond Symposium

Op vrijdag 20 september houdt de VBBM een symposium over kringlooptandbouw. Welke rol vervult de ecologie in de kringloop? Hoe kunnen we daar optimaal gebruik van maken om kringlopen te sluiten? Houdt de huidige wet- en regelgeving daar wel voldoende rekening mee? Jan Willem Erisman, Hoogleraar integrale stikstofstudies VU en directeur Louis Bolk instituut, Frank Verhoeven, directeur Boerenverstand, en Tom Keuper, melkveehouder, VBBM lid en kringloopboer, vertellen over hun inzichten.

Kringlooptandbouw is het nieuwe toverwoord. Agrarische biomassa en voedingsstoffen moeten worden vastgehouden in het voedselsysteem. Door nog veel zuiniger om te gaan met schaarse grondstoffen en minder biomassa te verspillen, maar die kringlooptandbouw bestaat al, zegt Herman Bleeker, bestuurslid van de Vereniging tot behoud van Boer en Milieu.

De mestinjectie die het bodemleven vernietigt door foute mest in de grond te spuiten moet zo snel mogelijk worden afgeschaft. „Dat is de grootste misdaad in Nederland sinds de Tweede Wereldoorlog”, zegt de Beemster boer met gevoel voor theater.

Nederland is het enige land waar mest de grond in wordt gespoten om uitstoot van ammoniak tegen te gaan, elders mag het zelfs niet. Volgens onderzoekers helpt het niets om de ammoniakuitstoot terug te dringen, maar wordt het bodemleven wel vernietigd. Beeker pleit voor het toevoegen van koolstof aan de mest en veevoer om de ammoniak te binden. „Want de

basis, de bodem, is ziek. Dit is ook enorm slecht voor de vogelstand. Die weidevogels eten allemaal insecten en wurmen die er door mestinjectie steeds minder zijn.”

Kleimineraal

Jaren pleitten de zogenoemde FIR-boeren onder aanvoering van Jan van der Kroon uit Westwoud voor het bovengronds uitrijden van mest waar een kleimineraal uit de mijnbouw is toegevoegd. Uiteindelijk kregen ze hun gelijk, maar het voorbeeld verdient wat Beeker betreft veel meer navolging. Zeker nu kringlooptandbouw wordt gepropageerd door minister Carola Schouten

Cirkel rond

„We voeren in Nederland nu alleen het gewas en niet de bodem. Als je de cirkel van de kringloop echt rond wilt maken, moet je dat doen. Dan heb je tachtig kubieke meter ruige mest per hectare nodig om de eiwitten te behouden.” Beeker (inmiddels 75 jaar) begon zelf in 1974 te boeren aan de Hobbelerweg in de Beemster. Verhuurde dertien jaar lang grond

Herman is gestopt met boeren, maar houdt nog wat vleeskoeien.

voor bollen. „En toen was de grond uitgeput. De koolstof was er uit verdwenen; eiwit bestaat voor 55 procent uit koolstof. De bodem moet dat zelf aanmaken.”

Beeker voegde na een tip van Van der Kroon koolstof toe om ammoniak te binden. Ging zelfs kijken in Charleroi bij dit restproduct van de

mijnbouw dat een bodem nieuw leven in kan blazen. Maar Den Haag gaf tegengas. De boeren verzamelen 'bewijzen' om aan te tonen dat hun werkwijze met het zogenoemde 'kringloopdenken' beter is voor milieu, koeien en mensen. Met steun van hoogleraren biologische landbouw en de

stichting natuur en milieu. Inmiddels is het volgens Beeker tijd om door te pakken.

„De mens wil moeder natuur dwingen, maar dat gaat niet gebeuren. Als we doorgaan zoals we nu boeren, gooit moeder natuur de handdoek een keer in de ring. Zo is ook de Sahara ontstaan.”

Het gehalte aan organische stof in het land moet omhoog. Op een paar hectare die Beeker (hij is nagevoerd gestopt met boeren) nog in de Beemster heeft, lopen wat dikbil-koeien en paarden. „Dat zijn paarden uit de bloedlijnen van de paarden van Anky van Grunsven. De fokker wil ze juist hier laten lopen omdat de bodem en bodemleven hier zo'n goede invloed op zijn paarden hebben.”

Terug naar de natuur en de kringloop. Zijn grootvader zei het indertijd al. „Toen de kunstest werd ingevoerd zei hij al dat het fout zou gaan. Maar er werd niet geluisterd.” Zo luisterde de gevestigde orde ook niet naar de inmiddels overleden Jan van der Kroon die het kleimineraal introduceerde. „Die waarschuwde vijftien jaar geleden al voor mycotoxinen in het

veevoer - giftige schimmels - een gevolg van slecht bodemleven. Hij werd uitgelachen en nu gaan er koeien aan dood.”

Beeker laat zijn eigen krachtvoer maken van het geperste gras van eigen land waar koolstof aan de basis ligt. En hij mixt er nog wat koolstof doorheen. „De zuiverende werking is bekend bij frisdrankfabrikanten en waterleidingbedrijven. Als je een keer goed uit bent geweest, zuivert het jou ook.” Ter demonstratie neemt hij even een lik van het spul waar hij zijn dieren mee voert. En als we door het weiland lopen, likken de paarden het zwarte goedje zo uit de voerbak.

Ontploft

Ammoniak is een gevaarlijk goedje. Beeker schudt verhalen uit zijn archief over ontplofte mestkelders en silo's door ammoniakophoping. „Bij mijn boerderij liep ik zo de mestkelder in. Daar hing namelijk nooit een ammoniaklucht. Alles werd gebonden aan de koolstof. Ik gebruikte koolstof ook als ontsmettingsmiddel in het loopbad voor koeien. Daardoor hadden ze

Koolstof op veevoer, maar ook in mest en op het land.

geen klauwproblemen. Het is een middel van moeder natuur, veel beter dan al die chemische spullen. Als de minister echt aan kringlooptandbouw wil gaan doen, zou ze hier eens mee moeten beginnen.”

Rien Floris

Agenda

ZONDAG 28 juli

Ontdek het levende water in het IJperveld. Water, overal om je heen in IJperveld, met zijn meer dan 600 eilandjes, vaarten, sloten en petgaten, onder de rook van Amsterdam. In en op het water leeft van alles, vissen, kikkers, insecten, vogels, en ook heel veel waterplanten.

De schipper en de gids van Landschap Noord-Holland nemen je mee naar deze wonderlijke wereld en vertellen je allerlei wetenswaardigheden over de waterbewoners. Ook hoor je wat er allemaal voor nodig is om dit moois in stand te houden. Waarschijnlijk stap je onderweg nog uit op een van de eilandjes en wie weet wordt er nog wat gevangen. Verwonder je dan over wat er allemaal aan diertjes tevoorschijn kan komen uit het water, te veel om te noemen. En vergeet ook de planten niet, het staat er vol mee op het eiland en langs de waterkant.

Zin om mee te gaan? Reserveer nu een plaats aan boord.
Wanneer: zondag 28 juli 2019 van 13.30 - 15.30 uur

Vertrekpunt: Parkeerplaats IJperveld, Kanaaldijk 32A, 1121 NX Landsmeer
Reserveren: www.gaatumee.nl

WOENSDAG 31 JULI

Avondwandeling in het Twiske. Op woensdagavond 31 juli 2019 kun je voor de vierde keer dit jaar met IVN gidsen Henk Strijker en Karin Stroet, op stap door de natuur van het recreatiegebied het Twiske. Tijdens de ontdekkingsstocht van circa 2 uur ga je op zoek naar planten, vogels en andere dieren. Ook komt het ontstaan van het gebied met regelmaat aan de orde. Een bezoek aan de Schotse Hooglanders hoort daarbij.

In de Blokken kijk je naar de bessen van de duindoorn, verschillende planten bloeien waaronder de moeraswespenorchis en misschien vind je kleine insecten, zoals de stinkwants.

De ontdekkingsstocht is geschikt voor alle leeftijden. Trek stevige schoenen aan en houd rekening met de muggen.

Datum: woensdag 31 juli 2019
Tijd: 19.30-21.30 uur
Verzamelpaats: Parkeerplaats P19, Polderweg, Den IJp (ingang t.o. de school, parkeerplaats aan het einde van de weg)
Aanmelding via strijkertjes@quicknet.nl of 06 13319278

Opgave is verplicht tot 24 uur voor de wandeling, om verrassingen voor deelnemers en voor de organisatoren te voorkomen. Deelname kost € 2,50 p/p. gratis voor leden van het IVN en KNNV en kinderen tot/ met 12 jaar.

Wandelen in het Twiske. ARCHIEFFOTO